

Επισκόπηση εξελίξεων Ιούλιος 2017

Αύξηση παρουσίασαν οι δείκτες οδικών και αεροπορικών αφίξεων τον Ιούνιο, βάσει διοικητικών στοιχείων^{1,2}:

- στα κυριότερα αεροδρόμια καταγράφηκε αύξηση των διεθνών αφίξεων +10,9% (+10,6% από την αρχή του έτους) η αύξηση στα περιφερειακά αεροδρόμια τον Ιούνιο ανήλθε στο +13,4% και στην Αθήνα στο +1,4%, ενώ από την αρχή του έτους στο +13,1% και +4,6% αντίστοιχα.

Παρόμοια εικόνα προκύπτει και από τα στοιχεία προγραμματισμού θέσεων περιφερειακών αεροδρομίων που τον από τον Μάρτιο έως και τον Ιούνιο παρουσίασαν αύξηση +10,1%. Επίσης, σύμφωνα με τον προγραμματισμό στις 30/6, η αναμενόμενη αύξηση θέσεων σε πτήσεις στα περιφερειακά αεροδρόμια για το σύνολο της θερινής περιόδου 2017 (Μάρτιος-Οκτώβριος) αναμένεται σε +8,5%.

Ο υψηλότερος ρυθμός αύξησης των αφίξεων σε σχέση με αυτόν του αριθμού προγραμματισμένων θέσεων υποδηλώνει αυξημένες πληρότητες των αεροπλάνων.

- Αντίστοιχη (+13,5%) ήταν και η αύξηση των διεθνών οδικών αφίξεων τον Ιούνιο, ενώ από την αρχή του έτους ανέρχεται πλέον σε +6,1%.

Σύμφωνα με την Έρευνα Συνόρων¹ της ΤτΕ, τον Μάιο η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση αυξήθηκε +1,5% σε σχέση με τον Μάιο 2016 (+2,4% στο 5μηνο) και οι ταξιδιωτικές εισπράξεις εμφάνισαν αύξηση κατά +1,7% (+0,9% στο 5μηνο), με οριακά θετική μεταβολή της ΜΚΔ τον Μάιο και οριακά αρνητική από την αρχή του έτους.

Με βάση τα αποτελέσματα του Πληροφοριακού Συστήματος «ΕΡΓΑΝΗ», η συνολική αύξηση της μισθωτής απασχόλησης τον Ιούνιο ανήλθε σε 40.599 θέσεις εργασίας (255.903 από την αρχή του έτους), ενώ στα καταλύματα σε 25.349 και στην εστίαση σε 35.837 θέσεις. Δηλαδή η αύξηση της μισθωτής απασχόλησης στον τουρισμό ήταν μεγαλύτερη από την συνολική, λόγω απώλειας θέσεων εργασίας σε άλλους κλάδους, ιδιαίτερα στην εκπαίδευση με την λήξη του σχολικού έτους.

Βελτίωση δείχνει ο Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης στις περισσότερες αγορές του ελληνικού τουρισμού και στην πλειονότητά τους κυμαίνεται σε υψηλότερα επίπεδα από τον αντίστοιχο δείκτη του μέσου όρου του ΟΟΣΑ. Δεδομένου ότι η καταναλωτική εμπιστοσύνη αποτελεί σημαντική παράμετρο για την πραγματοποίηση ταξιδιών αναψυχής, το στοιχείο αυτό δείχνει προοπτικές διατήρησης της ισχυρής ζήτησης για το ελληνικό τουριστικό προϊόν. Εξαιρεση αποτελούν οι -σημαντικές για την Ελλάδα- αγορές της Ιταλίας και της Βρετανίας που ο αντίστοιχος δείκτης είναι μειωμένος σε σχέση με πέρυσι.

Θετική μεταβολή των αεροπορικών, οδικών και θαλάσσιων διεθνών αφίξεων.

Θετική μεταβολή εσόδων και αφίξεων το 1^ο 5μηνο και βάσει των στοιχείων της ΤτΕ.

Η αύξηση της μισθωτής απασχόλησης στον τουρισμό υπερέκλυσε τις απώλειες άλλων κλάδων.

Τα υψηλά επίπεδα καταναλωτικής εμπιστοσύνης στις περισσότερες αγορές του ελληνικού τουρισμού, δείχνουν προοπτικές ισχυρής ζήτησης για το ελληνικό τουριστικό προϊόν.

¹ Λόγω της διαφορετικής μεθοδολογίας που ακολουθείται για την συλλογή διοικητικών στοιχείων και της δειγματοληψίας της Έρευνας Συνόρων (ΕΣ), τα διοικητικά στοιχεία δεν είναι ευθέως συγκρίσιμα μεταξύ τους, ούτε με αυτά της ΕΣ - βλ. σημείωση στην σελ. 2 του Δελτίου καθώς και [εδώ](#) για λεπτομέρειες.

² Τα στοιχεία θαλάσσιων αφίξεων Ιουνίου 2017 δεν ήταν διαθέσιμα τη στιγμή που γραφόταν η παρούσα επισκόπηση.

Ευρύτερα στον ελληνικό τουρισμό, στις θετικές εξελίξεις καταγράφεται ότι, μετά από περισσότερο από μια δεκαετία σχεδιασμού και διαβουλεύσεων, προωθήθηκε από τα συναρμόδια Υπουργεία στο Συμβούλιο της Επικρατείας, σχέδιο Π.Δ. για την δημιουργία Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης στην Φθιώτιδα για τη δημιουργία σύνθετου resort με γκολφ σε έκταση 12.500 στρεμμάτων. Επίσης, λόγω αυξημένης κίνησης στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών πρόκειται να λειτουργήσει ο δορυφορικός σταθμός του αερολιμένα ανεβάζοντας την χωρητικότητα από τα 21 στα 26 εκατομμύρια επιβάτες ανά έτος.

Πρώθηση σχεδίου ΠΔ στο ΣΤΕ για δημιουργία ΠΟΤΑ στην Φθιώτιδα.

Αύξηση δυναμικότητας στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών.

Σε διεθνές επίπεδο αξιοσημείωτες είναι οι ακόλουθες εξελίξεις στον τουρισμό που αφενός δείχνουν τα περαιτέρω οφέλη που μπορεί να έχει η ελληνική οικονομία από τον τουρισμό και αφετέρου τον αυξανόμενο διεθνή ανταγωνισμό για υψηλής ποιότητας τουρισμό:

Ο τουρισμός συνεχίζει να αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς διεθνώς, ενώ εντείνεται ο ανταγωνισμός για υψηλής δαπάνης τουρίστες.

- σημαντική αύξηση των αφίξεων στο 1^ο 4μηνο του 2017 προς όλες τις περιοχές κατέγραψε ο ΠΟΤ (UNWTO). Η συνολική αύξηση, σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο, ήταν +6% με τις μεγαλύτερες αφίξεις να παρατηρούνται σε Βόρειο Αφρική (+18%) και Νότιο Ασία (+14%). Η αύξηση στην Νότια Ευρώπη / Μεσόγειο ανήλθε σε +9%.
- μεγάλη αύξηση στις κατασκευές πολυτελών ξενοδοχείων ενταγμένων σε διεθνείς αλυσίδες αλλά και μεμονωμένων ξενοδοχείων κατέγραψε η STR Global σε σχέση με το 2016.

Ευρύτερα στην οικονομία, μετά την ολοκλήρωση της 2^{ης} αξιολόγησης τον Ιούνιο, η Κυβέρνηση προχώρησε στην έκδοση 5ετούς ομολόγου από το οποίο άντλησε € 3,0 δις με επιτόκιο (yield) 4,625% και με σημαντική συμμετοχή ξένων επενδυτών. Το επιτόκιο που επιτεύχθηκε δεν επιτρέπει ούτε πανηγυρισμούς ούτε καταστροφολογία: αφενός ήταν σημαντικά χαμηλότερο από το 6,0% που εκτιμούσε το ΔΝΤ προκειμένου το Ελληνικό Δημόσιο να μπορούσε να δανειστεί από τις αγορές αλλά, αφετέρου, είναι αρκετά υψηλό ώστε να μην επιτρέπει εφησυχασμό ως προς τις δυνατότητες χαλάρωσης της δημοσιονομικής πειθαρχίας με πρωτογενή πλεονάσματα που θα θεωρηθούν ανεπαρκή από τις αγορές (βλ. [εδώ](#), κεφ. 3.3.2). Τόσο η λήξη της 2ης Αξιολόγησης όσο και η επιτυχής αρχική επάνοδος στις αγορές οφείλονται κατά κύριο λόγο στην δημοσιονομική πορεία της χώρας τα τελευταία χρόνια και ιδιαίτερα το 2016 όπου επιτεύχθηκε Πρωτογενές Πλεόνασμα της Γενικής Κυβέρνησης (ΠΠΓΚ) ύψους 4,2% του ΑΕΠ, έναντι στόχου 0,5% στο 3ο Μνημόνιο και έναντι ελλείμματος ύψους -0,2% του ΑΕΠ που πρόβλεπαν οι Θεσμοί. Τα υψηλά ΠΠΓΚ επιτρέπουν τον εξορθολογισμό του φορολογικού συστήματος και την εξάλειψη των καταστάσεων υπερφορολόγησης, οι οποίες είναι ιδιαίτερα επιβαρυντικές για τον τουρισμό (βλ. [εδώ](#) κεφ. 5). Τα υψηλά ΠΠΓΚ σε συνδυασμό με την ανάκαμψη των δεικτών της οικονομίας οδήγησαν την Moody's και την S&P σε οριακή αναβάθμιση της πιστοληπτικής διαβάθμισης της χώρας που όμως παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Η περαιτέρω αναβάθμιση προσκρούει κατά κύριο λόγο στις εκτιμήσεις του ΔΝΤ ότι το χρέος της Ελλάδος δεν είναι βιώσιμο, αν και αυτές βασίζονται σε υποθέσεις που έχουν διαψευστεί από την πραγματικότητα. Λόγω των ιδίων εκτιμήσεων, ούτε η ΕΚΤ αναλαμβάνει την ευθύνη να εντάξει τα ελληνικά κρατικά ομόλογα στο QE.

Θετική εξέλιξη η έκδοση του 5ετούς ομολόγου που, όπως και η ολοκλήρωση της 2^{ης} αξιολόγησης, σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στο πολύ υψηλό ΠΠΓΚ το 2016, αλλά και στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού 2017.

Παρά τα ΠΠΓΚ και την βελτίωση των οικονομικών δεικτών, η περαιτέρω αναβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας προσκρούει στις εκτιμήσεις του ΔΝΤ για μη βιώσιμο χρέος.

ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ

Ιούλιος: +10,9%
Τρέχον έτος: +10,5%

ΟΔΙΚΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ

Ιούλιος: +13,5%
Τρέχον έτος: +6,1%

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ*

Έως Ιούνιο: +10,1%
Σύνολο Σεζόν: +8,5%

ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΑΦΙΞΕΙΣ

Μάιος: +1,1%
Τρέχον έτος: +11,9%

ΑΦΙΞΕΙΣ

Μάιος: +1,5%
Τρέχον έτος: +2,4%

ΕΣΟΔΑ

Μάιος: +1,7%
Τρέχον έτος: +0,9%

*Αφορά στα αεροδρόμια πλην Αθηνών για πτήσεις από 25/03/17 έως 28/10/17

ΔΕΙΚΤΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗΣ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗΣ ΣΤΙΣ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΜΑΣ

Αύξηση

Αυστρία, Βέλγιο, Τσεχία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Φινλανδία, Ουγγαρία, Ολλανδία, Πολωνία, Σλοβακία, Σουηδία, ΗΠΑ, Ελλάδα, Τουρκία

Μείωση

Ιταλία, Βρετανία

ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

ΠΙΓΚ** έως Μάιο

2017: +1.656 εκ. €
2016: +991 εκ. €

ΑΕΠ

1^ο 3μηνο: +0,8%

**Πρώτοι μείς Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης πλέον Αύξηση Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων